

Rektorer vid Vallhamra skola  
Lärdomsvägen 2  
433 65 Sävedalen

2009-12-22  
1 (12)  
Dnr: 40-2009:1745

Partille kommun  
Gamla Kronvägen 34  
433 82 Partille

## **Kvalitetsgranskning av arbetet vid trakasserier och kränkande behandling vid Vallhamra skola i Partille kommun**

### **Inledning**

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av skolornas arbete vid trakasserier och kränkande behandling under höstterminen 2009. Granskningen av Vallhamra skola i Partille kommun ingår i detta projekt.

Övergripande information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/kvalitetsgranskning/](http://www.skolinspektionen.se/kvalitetsgranskning/)).

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar ska bidra till förbättrad måluppfyllelse genom att tydliggöra behov av utveckling inom prioriterade områden, så att skolor, övriga verksamheter och huvudmän ges ökade förutsättningar för att genomföra förbättringar.

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar initieras med utgångspunkt i en nationell risk- och väsentlighetsanalys. Med denna som grund inriktas kvalitetsgranskningen mot områden i behov av förbättring samt mot huvudmän och/eller skolor. Dessa granskas utifrån i förväg fastställda perspektiv och frågeställningar.

De styrdokument som gäller för svenskt utbildningsväsen stadgar nolltolerans mot att barn, elever och studerande utsätts för kränkningar, diskriminering eller trakasserier.

Trots kravet på nolltolerans visar olika undersökningar, samt erfarenheter från den regelbundna tillsynen och från enskilda anmälningsärenden, att det inte är ovanligt att barn och elever blir kränkta och/eller trakasserade i svensk skola.

Skolinspektionen har därför valt att genomföra en kvalitetsgranskning med inriktning mot skolornas arbete vid trakasserier och kränkande behandling. Syftet med granskningen är att bidra till att förhindra förekomsten av trakasserier och kränkande behandling vid de granskade skolorna. Totalt har 50 skolor granskats i landet.

Kravet på skolorna att bedriva ett effektivt förebyggande, förhindrande och åtgärdande arbete understryks och konkretiseras i granskningen. Skolinspektionen avser därmed

bidra till att öka de granskade skolornas kunskap om vilket arbete som krävs för att förebygga och förhindra att kränkningar och trakasserier uppstår.

Granskningens resultat ska spridas till skolor och huvudmän som inte ingår i projektet. Resultaten kan därmed utgöra ett underlag för ett förbättringsarbete i hela landet.

Resultatet av Skolinspektionens kvalitetsgranskning redovisas dels i en övergripande rapport, dels i rapporter med bedömningar för varje granskad skola. Där tar Skolinspektionen ställning till om skolan uppfyller skolförfattningarnas krav och med vilken kvalitet arbetet bedrivs. I de fall behov av åtgärder framkommit ansvarar huvudmannen och rektorerna vid skolan för att åtgärder vidtas.

Vallhamra skola har ingått i kvalitetsgranskningen och resultatet redovisas i detta beslut. Underlaget till beslut består av dokument från skolan samt av information som samlats in vid besök på skolan den 4, 5 och 10 november 2009. I skolan genomfördes samtal med ett urval av personal och elever samt med skolledning och elevhälsoteam. Beslutet grundar sig också på annan information som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller annat offentligt material. Rektor vid skolan har beretts möjlighet att ge synpunkter på sakinnehållet som ligger till grund för kvalitetsgranskningens beslut.

Ansvariga för kvalitetsgranskningen i Vallhamra skola har utredarna Jonas Nygren och Linda Svensson varit.

### **Fråge-/granskningsområden**

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009. Idag finns bestämmelserna istället i två lagar, dels i 14 a kap. skollagen, dels i diskrimineringslagen.

14 a kap. skollagen innehåller bestämmelser som har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever. Med kränkande behandling avses ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet. Det är Skolinspektionen som har tillsynen över att 14 a kap. skollagen följs.

Diskrimineringslagen innehåller bl.a. bestämmelser som har till ändamål att motverka diskriminering av barn och elever. Med diskriminering avses direkt och indirekt diskriminering, instruktioner att diskriminera samt trakasserier och sexuella trakasserier. Med trakasserier avses ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Med sexuella trakasserier avses ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Diskrimineringsombudsmannen ska utöva tillsynen över att diskrimineringslagen följs.

14 a kap. skollagen och diskrimineringslagen innehåller bestämmelser som ålägger huvudmannen att vidta aktiva åtgärder bl.a. i form av åtgärder för att förebygga och

förhindra kränkande behandling respektive trakasserier samt skyldighet att utreda och vidta åtgärder vid kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling respektive trakasserier.

Skolinspektionen har med utgångspunkt i 14 a kap. skollagen utifrån forskning, utvärdering och beprövad erfarenhet granskat det arbete som bedrivs i skolorna inom tre frågeområden.

**1. Fungerar skolans systematiskt förebyggande arbete för att motverka trakasserier och kränkande behandling av barn och elever?**

- *Fungerar skolans rutiner för att upptäcka kränkningar och trakasserier?*

Inom detta frågeområde har skolans arbete med att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling och trakasserier granskats. En viktig komponent i detta arbete är att utifrån en kartläggning av skolans behov upprätta plan mot kränkande behandling och likabehandlingsplan. Granskningen har också undersökt om skolan arbetar för att vara en social gemenskap. Vidare har det undersökts om skolan har rutiner för att upptäcka kränkningar och trakasserier.

**2. Har skolan ett normkritiskt förhållningssätt?**

Inom frågeområdet har granskats om personal sinsemellan och tillsammans med elever återkommande reflekterar över sitt egna förhållningssätt, värderingar och normer samt den betydelse dessa kan ha för att kränkningar och trakasserier kan uppstå.

**3. Fungerar skolans rutiner så att kränkningar och trakasserier upphör när det blivit känt att ett barn eller elev blivit kränkt och trakasserat?**

- *Använder skolan program utifrån forskning och/eller beprövad erfarenhet i sitt arbete mot trakasserier och kränkningar?*

Inom frågeområdet har det undersökts om skolan har rutiner för att tillse att kränkningar och trakasserier omedelbart upphör då de kommer till personalens kännedom. Vidare har det granskats vilka rutiner skolan har i fall då personal utsätter elever för trakasserier eller kränkande behandling. Om skolan använder sig av program/ programkomponenter utifrån forskning och/eller beprövad erfarenhet har undersökts. Skolinspektionen har också undersökt om skolan analyserar orsaker till olika fall av kränkningar och trakasserier.

## Beskrivning av besökt skola

Vallhamra skola ligger i den södra delen av Sävedalen i Partille kommun. Skolan har 700 elever i förskoleklass och årskurserna 1-9. Skolan är uppdelad i en F-6 del och en 7-9 del. Varje del leds av en egen rektor. Skolan har under vårterminen 2009 tagit över elever från Oxledsskolan.

## Skolinspektionens iakttagelser

### *Årlig plan mot kränkande behandling*

Enligt skollagen<sup>1</sup> ska huvudmannen se till att en årlig plan mot kränkande behandling upprättas. På motsvarande sätt stadgar diskrimineringslagen<sup>2</sup> att en likabehandlingsplan ska upprättas varje år. Det finns inget som hindrar att verksamheten respektive skolan för samman den årliga planen mot kränkande behandling med likabehandlingsplanen till ett dokument. Den årliga planen mot kränkande behandling ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Enligt Skolverkets allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling<sup>3</sup> bör planen bland annat innehålla de slutsatser som kan dras av kartläggningarna om situationen i verksamheten, konkreta mål för och beskrivningar av de insatser som ska genomföras under året för att förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling samt en ansvarsfördelning för detta. Vidare anges att planen bör innehålla tydliga rutiner för akuta och uppföljande åtgärder avseende inträffade kränkningar och hur dessa ska dokumenteras. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling<sup>4</sup> ska planerna upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller.

Skolan har en likabehandlingsplan för läsåret 2009/10. Skolan genomför kartläggning och trivselenkäter. Elever har medverkat i rundvandring som en del av kartläggningen. Kartläggningen ligger dock inte till grund för planerade åtgärder under det kommande året. Rektorn uppger att de i likabehandlingsplanen har lagt fokus på rutiner kring det åtgärdande arbetet. Åtgärderna i åtgärdsschemat omfattar dock inte enstaka kränkningar och trakasserier utan bara upprepade sådana. Planen innehåller inga konkreta åtgärder som ska göras under kommande år, kopplat till det som framkommit vid kartläggning och analys av verksamheten på skolan.

---

<sup>1</sup> 14 a kap. 8 § skollagen (1985:1100)

<sup>2</sup> 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567)

<sup>3</sup> Skolverkets allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38)

<sup>4</sup> 2 § förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling

Likabehandlingsplanens innehåll är inte förankrat i verksamheten. Kunskaper om planens innehåll är bättre hos pedagoger samt hos elever som är med i elevrådet eller motsvarande grupper.

Det finns en beskrivning av hur planen följs upp och utvärderas av EHT. Planen ska inte revideras utan årligen upprättas, detta för att konkreta åtgärder som bygger på kartläggning ska beaktas. Det är alltså ett mer omfattande arbete än en revidering. Här är det viktigt att elever medverkar i processen med att upprätta den nya årliga planen, vilket inte sker idag. Skolinspektionen har tagit del av tre dokument som används; likabehandlingsplan, elevhälsoplan och värdegrund. Dessa dokument överlappar varandra och är inte samlade inom ramen för skolans årliga plan mot kränkande behandling. Skolinspektionen vill i sammanhanget också påpeka att delar av den lagstiftning som skolans likabehandlingsplan hänvisar till är föråldrad.

Vid Skolverkets utbildningsinspektion 22-24 april 2008<sup>5</sup> kritiserades skolan för att likabehandlingsplanerna inte uppfyllde de krav som ställs på en sådan plan. De brister som togs upp var att det inte tydligt och konkret anges vilka åtgärder som behövs och att det saknas beskrivning av vilka insatser skolan planerar att göra under året. Likabehandlingsplanen hade inte heller upprättats under medverkan av elever. Dessa brister är fortfarande inte åtgärdade vid detta granskningsbesök.

**Skolinspektionen bedömer att skolans plan mot kränkande behandling inte uppfyller de krav som ställs i skollagen. Skolinspektionen ser särskilt allvarligt på att de brister som skulle åtgärdas efter inspektionen 2008 fortfarande inte är åtgärdade.**

#### *Förebyggande och förhindrande arbete*

Enligt skollagen<sup>6</sup> ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Vidare ska huvudmannen, enligt skollagen<sup>7</sup>, se till att det vidtas åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Enligt läroplanen<sup>8</sup> ska alla som arbetar i skolan medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen.

Under läsåret 2008/09 arbetade elevhälsoteamet (EHT) med att tydliggöra arbetsgången vid konstaterad förekomst av trakasserier och kränkande behandling. EHT är sammansatt av skolledning, specialpedagog, skolsköterska, psykolog, kurator och studie- och yrkesvägledare. EHT erbjuder stöd och kompetensutveckling till arbetslagen utifrån medlemmarnas olika professioner. EHT kan även vara ett stöd utifrån initiativ från

---

<sup>5</sup> Diarienummer 53-2007:3779

<sup>6</sup> 14 a kap. 6 § skollagen (1985:1100), jämför 3 kap. 14 § diskrimineringslagen (2008:567)

<sup>7</sup> 14 a kap. 7 § skollagen (1985:1100), jämför 3 kap. 15 § diskrimineringslagen (2008:567)

<sup>8</sup> Avsnitt 2.1 förordning (SKOLFS 1994:1) om läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94)

enskilda elever och föräldrar. Under detta läsår arbetar skolan, enligt rektor med att utforma en tydligare koppling mellan likabehandlingsplanen och trygghetsteamet (TT), framförallt vad gäller kartläggning av otrygga platser i skolan. I detta arbete ska kamratstödarna vara delaktiga, uppger rektorn. TT består av representanter från samtliga personalgrupper även lokalvård, kök och vaktmästeri. TT tar hand om mobbningsituationer genom så kallade stoppsamtal och de utbildar kamratstödarna som finns på skolan.

I samtal med rektor för åk 7-9 framkommer att det sedan denne tillträdde inför läsåret 2008/09 har varit mest fokus på det åtgärdande arbetet. Resurserna på elevvårdssidan har ökat under senare tid, enligt rektorn. Skolan har kamratstödare i varje klass. De leds av kuratorn och några andra vuxna. Representanter för städ, mat och vaktmästeri sitter med i Trygghetsteamet. Elever uppger dock att skolan inte når ut till alla elever med utbildning i och förståelse för gällande lagstiftning med rättigheter och skyldigheter gällande trakasserier och kränkande behandling. Det pågår ett ständigt arbete med brister i arbetsmiljön som rör förhållningssätt, attityder, språk och jargong, uppger rektorn.

På skolan finns det två olika uppsättningar trivsel- och ordningsregler, en för förskoleklass till åk 6 och en för åk 7-9. Elever berättar att reglerna inte följs och att det saknas konsekvenser om man bryter mot reglerna. I synnerhet tidpassningen verkar var ett problem under ständig diskussion, enligt eleverna. Enligt elever är det ibland stökigare på lektionerna än på raster. De menar att det beror på att man på raster inte behöver vara i närheten av de man inte går ihop med.

Skolinspektionen fick vid flera tillfällen höra att elever upplever att det är större problem på lektionstid än övrig tid. Elever uppger att det oftast blir bra lektioner om det finns respekt mellan lärare och elever som bygger på engagemang och att läraren ger eleverna intressanta uppgifter. Eleverna menar att det för vissa lärare är ok att man kommer sent och lärare gör olika. Eleverna uppger att man egentligen inte ska få komma in om man är sen men att lärarna inte bryr sig. Och i de fall de bryr sig syns ingen konsekvens för den som kommer försent. Det förefaller vara ett problem för vissa lärare att upprätthålla regler för närvaro och respekt för de elever som vill arbeta under lektionstid. Skolinspektionen menar att klimatet i klassrummet som läraren ansvarar för och bör ha kontroll över spelar stor roll för det allmänna klimatet och ordningen vid skolan.

Lärarna säger att man som personal har diskussioner kring sitt förhållningssätt, sina värderingar och sina normer. Samtalen sker mestadels i arbetslagen. Dock framgår att det saknas ett gemensamt forum och arbetssätt för att all personal på ett regelbundet och systematiskt sätt får möjlighet att reflektera över och diskutera normer, värderingar och relationer. Ett sådant målinriktat arbete skulle kunna förstärka ett gemensamt förhållningssätt för hur man ska förebygga kränkningar och trakasserier. Lärarna menar att de har olika nivåer för var gränserna går. Vissa vuxna har nolltolerans medan andra har en högre tolerans nivå. Denna bild bekräftas av eleverna.

Enligt rektorn har man gjort en nystart och att samtliga arbetslag splittrades i samband med omorganisationen när man fick nya elever från Oxledsskolan. Rektor bedömer att det kan vara svårt för arbetslagen på kort sikt men på lång sikt blir detta bättre. Dessutom sker det, enligt rektor, just nu en naturlig generationsväxling i personalgruppen.

När det gäller lärarnas möjlighet att tillsammans med sina elever reflektera över värderingar kopplat till studiemiljö så fungerar det tillfredsställande i årskurserna 4-6 enligt vad elever uppger. I årskurserna 7-9 ger eleverna uttryck för att det skulle kunna ske med en större systematik än idag. Det varierar mellan klasser och lärare i vad mån de får tillgång till mentorstid eller andra återkommande tillfällen där frågor som rör förhållningssätt och normer och värden diskuteras.

**Skolinspektionen bedömer att skolans förebyggande och förhindrande arbetet avseende trakasserier och kränkande behandling måste utvecklas. Särskilt bör den psykosociala miljön i klassrummet beaktas.**

**Skolinspektionen bedömer att all personal på skolan behöver utveckla ett gemensamt förhållningssätt och ha en samsyn i frågor som rör det förebyggande och förhindrande arbetet mot trakasserier och kränkande behandling.**

#### *Arbetet för att upptäcka trakasserier och kränkningar*

För att kunna åtgärda trakasserier och kränkningar då de uppstår måste skolan ha rutiner för att försäkra sig om att de upptäcks. Enligt Allmänna råd<sup>9</sup> bör personalen ha god uppsikt över alla utrymmen och platser.

I skolans likabehandlingsplan finns ett avsnitt om rutiner för att tidigt upptäcka diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling. Där tar man upp: klassrumsobservationer av vuxna för att hjälpa varandra få syn på omedveten diskriminering, synlig vuxennärvaro i alla miljöer där barn vistas bl.a. genom att ha rastvakter, kompis- och mentorssamtal samt avstämning med kamratstödarna minst en gång per termin. Elever säger att alla har någon personal på skolan man med förtroende vill vända sig till i händelse av trakasserier och kränkningar. Skolan förhåller sig till och engagerar sig i trakasserier och kränkande behandling som sker utanför skolan och skoltiden, uppger såväl elever som lärare. Personal bedriver rastvaktsverksamhet inomhus och utomhus. I matsalen kan det bli stökigt när många elever på en gång ska äta. Lärarna behöver ha bättre uppsikt där under lunchrusningen, säger de vidare. Lokalvårdare, kökspersonal och vaktmästare är involverad i arbetet mot trakasserier och kränkande behandling och utgör således en resurs för eleverna utanför klassrummen.

Lärarna har kompisamtal med eleverna i årskurs 4-6. Eleverna i årskurs 7-9 uttrycker att personalen nog vet om vilka elever som är utsatta för trakasserier och kränkande behandling, men att de inte tar tag i det. De agerar oftast bara vid akuta situationer och direkta kränkningar, uppger eleverna. Av de berättelser Skolinspektionen fick ta del av

---

<sup>9</sup> Skolverkets allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38)

framkom det från elever att det finns exempel på elever som irriterar andra elever och att den störande eleven inte får hjälp av personal. Inte heller de utsatta eleverna får hjälp med att hantera situationen. Detta har, enligt eleverna, lett till att de "löst" situationen på egen hand, ibland med mindre lyckat resultat med ytterligare bråk och konflikter som resultat.

Eleverna menar att det sker ständiga lågintensiva konflikter och används ett nedsättande och kränkande språk. Vanligen säger eleverna att det sker "på skoj" när de kallar varandra saker eller knuffas men alltför ofta går det för långt och det som inledningsvis var "på skoj" upplevs som trakasserier och kränkande behandling.

Skolinspektionen noterar att det är svårt för personal att upptäcka trakasserier och kränkande behandling när skolans allmänna klimat är så fyllt av småkonflikter och kränkande språkbruk. Skolinspektionen menar att det är angeläget att möta den typen av problematik med tidiga förbyggande och förhindrande insatser för att på så sätt skapa större möjligheter för en tidig upptäckt av trakasserier och kränkande behandling.

**Skolinspektionen bedömer att skolans arbete för att upptäcka trakasserier och kränkande behandling behöver utvecklas.**

#### *Åtgärdande arbete*

Enligt skollagen<sup>10</sup> är huvudmannen skyldig att utreda omständigheter och i förekommande fall vidta åtgärder om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten. Enligt Allmänna råd<sup>11</sup> bör det finnas rutiner för hur akuta situationer ska hanteras och lösas när barn eller elever har utsatts för trakasserier eller kränkande behandling.

Rektorn beskriver att skolan tidigare hade en del problem och att stämningen var betydligt sämre för ett par år sedan. Rektorn berättar vidare att han och all personal ägnat mycket arbete åt det "reaktiva" arbetet men hoppas nu att det ska bli mer utrymme för det förebyggande arbetet.

Det finns en arbetsgång beskriven i likabehandlingsplanen så väl som i elevhälsoplanen men som rör olika typer av problematik. Likabehandlingsplanens arbetsgång ska användas när det är frågan om upprepad kränkande behandling/mobbning. Denna arbetsgång går från klasslärare eller mentorer och arbetslag till trygghetsteamet. Om åtgärderna på dessa olika nivåer inte räcker till kopplas rektor in och elevvårdskonferens genomförs. Elevhälsoplanens arbetsgång ska användas för enskilda elevärenden som tar sin utgångspunkt i de individuella utvecklingsplanerna IUP och åtgärdsprogrammen ÅP. I den här arbetsgången arbetar ansvarig pedagog med en kartläggning där elevhälsans personal kan kontaktas för konsultation. Arbetslaget gör en analys och

---

<sup>10</sup> 14 a kap. 10 § skollagen (1985:1100) (jämför 2 kap. 7 § diskrimineringslagen (2008:567))

<sup>11</sup> Skolverkets allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38)

utarbetar åtgärdsprogram. I båda arbetsgångarna betonas vikten av tidiga föräldrakontakter.

Skolinspektionen upplever att de två arbetsgångar som man har i sina olika planer överlappar varandra och det blir svårt att veta vilken som ska tillämpas vid olika situationer. Det är inte ovanligt att elever med problem och som är i behov av särskilda insatser av olika slag ofta återfinns i både de kategorier av insatser som skolan erbjuder genom sina planer. Det förefaller därför vara möjligt att sammanfoga dessa inom ramen för en och samma plan. Det framkommer även vid de samtal Skolinspektionen genomfört med elever och lärare att en viss begreppsförvirring finns beträffande viken arbetsgång som ska användas i olika fall. Arbetsgången i likabehandlingsplanen är den som är mest känd i verksamheten. Vidare kan Skolinspektionen genom samtalen med lärarna uppfatta att det är oklart vilka åtgärder som ska sättas in i det akuta skedet på lärar- och arbetslagsnivå. I arbetsgången tas inga åtgärder upp förrän ärendet vid upprepad kränkande behandling/mobbning når trygghetsteamet och rektor informeras. Eleverna anger att det skiljer sig åt mellan olika lärare hur de gör när de följer arbetsgången. Tyngdpunkten, så som Skolinspektionen uppfattar det, ligger på akut utredande samtal och faktainsamling. Enligt lärarna sker det bara dokumentation vid upprepade kränkningar och när det går till TT och EHT samt rektor.

Rektor beskriver att det finns samverkan med socialtjänsten genom en grupp med sociologer, specialpedagoger etc. Det är en bra insats, menar rektorn, men det kan behövas mer.

Elever har uttryckt att det ibland kan ta väldigt lång tid innan vårdnadshavare kontaktas. Enligt eleverna varierar det från lärare till lärare hur man gör. Men det vanligaste är att läraren ringer vårdnadshavaren till den som utsätter någon för trakasserier och kränkande behandling. Dock tas inte alltid kontakt med den drabbade elevens vårdnadshavare och i de fall det görs sker det inte alltid skyndsamt.

Skolinspektionen konstaterar att skolans åtgärdande arbete har utvecklats och att frågan har hög prioritet bland såväl rektorer som övrig personal. Dock behövs de åtgärder skolan erbjuder utvecklas med ökad tydlighet och fokus på åtgärder på lärar- och arbetslagsnivå. Vidare anser Skolinspektionen att skolan behöver skapa förutsättningar för att likvärdigheten ökar. Det är av största vikt att det inte är beroende av enskilda lärares eller lärarlags insatser när och på vilket sätt åtgärder genomförs. Vidare behöver uppföljning och utvärdering av gjorda insatser utvecklas för att säkerställa att trakasserier och kränkande behandling verkligen upphör och att åtgärderna fått avsedd effekt.

**Skolinspektionen bedömer att skolans åtgärdande insatser behöver utvecklas och att likvärdigheten i dessa insatser behöver blir större.**

*Analys av arbetet*

Enligt Allmänna råd<sup>12</sup> bör de vidtagna åtgärderna följas upp och utvärderas. Utredningen, åtgärderna och uppföljningen av dessa bör dokumenteras.

Dokumentationen på lärar- och arbetslagsnivå sker inte på ett strukturerat sätt enligt lärare, vilket rektor kan bekräfta. Skolinspektionen bedömer att dokumentationsarbetet behöver utvecklas och systematiseras.

Rektorerna har ingen samlad bild av trakasserier och kränkande behandling på skolnivå. En samlad bild skulle ge skolan möjlighet att se vilka problem och åtgärder som skulle vara mest angelägna för skolan att arbeta med under det kommande året. En djupare analys av problemen kan också skapa förutsättningar för och vara ett led i det förebyggande arbetet.

**Skolinspektionen bedömer att skolans analyserande arbete avseende trakasserier och kränkande behandling behöver utvecklas.**

**Skolinspektionens slutsatser och beslut****Fungerar skolans systematiskt förebyggande arbete för att motverka trakasserier och kränkande behandling av barn och elever?**

Skolan har arbetat med likabehandlingsplan, elevhälsoplan och skolans gemensamma värdegrund. Arbetet behöver utvecklas med fokus på tydlighet och samstämmighet mellan olika planer och dokument. Det är också av stor vikt att planerna förankras och implementeras i hela verksamheten och att detta arbete systematiskt utvärderas.

**Har skolan ett normkritiskt förhållningssätt?**

Skolan har stått inför utmaningar i form av nya elever och ändringar i personalgruppen och arbetslagen. Skolinspektionen noterar att det pågår mycket diskussioner och arbete inom varje arbetslag. I spåren av detta framstår det som angeläget att skolan som helhet för upp dessa diskussioner på ett övergripande plan för att få en gemensamt synsätt och en större enighet kring hur och när man agerar vid trakasserier och kränkande behandling. Denna diskussion bör, mer än vad den gör idag, bygga på självreflektion och ett normkritiskt förhållningssätt.

---

<sup>12</sup> Skolverkets allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38)

**Fungerar skolans rutiner så att kränkningar och trakasserier upphör när det blivit känt att ett barn eller elev blivit kränkt och trakasserat?**

Rektorerna har, under det senaste året, med stort engagemang tillsammans med lärare, trygghetsteam, elevhälsoteam och annan personal arbetat framgångsrikt med att åtgärda de återkommande problem och behov som elever har. Det återstår arbete med rutiner som ska implementeras. Det är också viktigt att arbetet utvärderas under medverkan från alla inblandande, inte minst elever.

Skolinspektionen har i sin kvalitetsgranskning identifierat ett flertal områden som huvudmannen och rektorerna vid skolan måste åtgärda eller behöver förbättra för att förhindra att trakasserier och kränkande behandling uppstår. Nedanstående punkter visar vilka områden som måste åtgärdas respektive områden där förbättringsåtgärder behövs.

**Områden som måste åtgärdas**

- Skolinspektionen bedömer att skolans plan mot kränkande behandling inte uppfyller de krav som ställs i skollagen. Skolinspektionen ser särskilt allvarligt på att de brister som skulle åtgärdas efter inspektionen 2008 fortfarande inte är åtgärdade.
- Skolinspektionen bedömer att skolans förebyggande och förhindrande arbetet avseende trakasserier och kränkande behandling måste utvecklas. Särskilt bör den psykosociala miljön i klassrummet beaktas.

**Områden som behöver förbättras**

- Skolinspektionen bedömer att all personal på skolan behöver utveckla ett gemensamt förhållningssätt och ha en samsyn i frågor som rör det förebyggande och förhindrande arbetet mot trakasserier och kränkande behandling.
- Skolinspektionen bedömer att skolans arbete för att upptäcka trakasserier och kränkande behandling behöver utvecklas.
- Skolinspektionen bedömer att skolans åtgärdande insatser behöver utvecklas och att likvärdigheten i dessa insatser blir större.
- Skolinspektionen bedömer att skolans analyserande arbete avseende trakasserier och kränkande behandling behöver utvecklas.

**Uppföljning**

Partille kommun/Vallhamra skola ska senast inom fyra månader från dagen för beslutet, dvs. senast den 22 april 2010 till Skolinspektionen, avdelningen i Göteborg<sup>13</sup>, redovisa vilka åtgärder som vidtagits med anledning av beslutet.

**På Skolinspektionens vägnar**

Carina Abréu  
Avdelningschef

Jonas Nygren  
Utreddare

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsrådet Elisabeth Fogelberg, enhetschefen Hans Larson samt utredaren Linda Svensson deltagit.

---

<sup>13</sup> Skolinspektionen, Kungsgatan 20, 411 19 Göteborg